gen, in de voorgedachte plaetsen gedaen, getrocken, en nu door de druck in 't licht gebracht. t'Amsterdam bij Jan Claesz ten Hoorn, Boekverkoper over 't Oude Heere Logement 1674.

Afbeelding 3 is opgenomen in de Pamflettenverzameling van de Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage.

Verdere literatuur:

't Verwerd Europa ofte Polityke en Historische Beschrijvinge der waare Fundamenten en Oorsaken van de Oorlogen en Revolutien in Europa, voornamentlijk in en omtrent de Nederlanden zedert den jaare 1664 gecauseert door de gepretendeerde Universele Monarchie der Franschen. Beschreven door Mr. Petrus Valkenier, advocaat, uitg. te Amsterdam bij Hendrik en Dirk Boom (1675).

Nico Plomp, Woerden 600 jaar stad, blz. 126-135 met literatuur opgave.

Enige aantekeningen bij de GILDEBRIEF van de pan- tichel- en steenbakkers.

(zie pag. 31 - 37)

Op 10 april 1687 krijgen de pan-, tichel- en steenbakkers toestemming een gilde te vestigen. Op 4 juli 1724 ontvangt het stadsbestuur een verzoek om vernieuwing van deze gildebrief.
Ter vergelijking volgen hier de namen van de 24 vakgenoten uit **1724**:

Robertus van Daalen	Jan van der Schroef
Wed. Pieter Verbaan	Mattheus Feck van Reyneveldshoek
Willem de Broeder	Jan van der Kats
Theunis van der Lande	Claes Gijsbertsz. Plomp
Hendrik Snel	Hendrik Stevensz. van der Kats
Cornelis Plomp	Cornelis Corse van der Kats
Jan Schriek	Jan Plomp
Jan de Koning	Huybert Rietkerke
Arie Knijff	Cornelis Jansz. Plomp
Cornelis Verbaan	Hendrik Paling
Giisbert de Koning	Gerrit Linschoten
Gerrit Verbaan	Willem Gijsbertsz. Plomp

(ontleend aan van Helvoort, Hoofdstukken uit de gesch. van Woerden blz. 189).

Wij prijzen ons gelukkig dat de heer Landzaat te Zeist ons attent maakte op deze eerste gildebrief uit 1687 waarvan het origineel berust in de Universiteitsbibliotheek te Nijmegen.
Voor de omslag van de gildebrief van 8 november 1764 zie Joh. Jansen, Van achter de oude schandpaal, blz. 135.

ORDONNANTIE

Ofte

GILDE-BRIEF

Van Pan / Tichel ende Steen-backen/onder de Stadt ende Poortreye van Woerden behoorende.

ALsoo tot heden toe onder de de Pan / Tichel ende Steen-backers onder de Stadt Woerden en Poorterye behoorende / in geen gebruyck is geweest 't onderhouden van seeckere Ordonnantie of Gilde-Brief / waer nae dat de selve Pan / Tichel ende Steen-backers haer hadden te reguleren ende te gedragen ; ende nu in dese tyden by Deecken ende Gildemeesters met de gemeene Gilde-Broeders (ten desen fine daer toe geroepen ende vergadert) geoordeelt werdt nuttigh ende dienstigh te wesen / dat onder haer (gelyck in andere Plaetsen werdt gepractiseert) wierde gemaeckt / ten goede van het

A voor-

voorſchreve Gilde / ende de Inwoonders van de voornoemde Stadt Woerden / een Ordonnantie of Gilde-Brief / waer naer ſy haer ſouden hebben te gedragen; hebben dan eenparighlijck gereſolveert ende doen opſtellen de naervolgende Poincten ende Articulen / om by die van den Ed. Gerechte van Woerden geapprobeert te werden.

I.

DAt in ende onder dit Gilde begrepen ſullen zijn alle Baſen van Pan / Tichel ende Steen-backen / welcke woonen in de Stadt ende onder de Poorterye van Woerden.

II.

Dat dit Gilde of Broederſchap ſal geregeert ende bedient worden by een Deecken ende twee Hooft-mans / de welcke voor de eerſte reyſe kenniſſe ſullen nemen van alle queſtien ende geſchillen / die onder henlieden / nopende de onderhoudingh van deſe Ordonnantie / ſullen rijſen / ende daer in ſommierlijck ende in 't kort / 't zy in 't abſolveren of condemneren / ſullen wijſen / ſoo ſy in goeder conſcientie ende nae haer oordeel bevinden ſullen te behooren.

III.

Den Deecken ende Hooft-mans ſullen alle Jaren binnen acht dagen voor den laetſten December by meerderheydt van Stemmen kieſen / ende die aen den Gerechte in geſchrifte overleveren / de Namen ende Toenamen van vier of ſes Perſonen uyt haerlieden / ſoo ſy ſullen komen te verſtaen / die ſy bequaemſt ſullen achten om Deecken ende Hooftmans te weſen; ende ſal 't Gerecht als dan uyt de vier of ſes genomineerde Perſonen kieſen een Deecken ende twee Hooftmans. Alle

IV.

Alle Pan / Tichel ende Steen-backers / in deſe Broeder-ſchap zijnde / ſullen alle Jaren op den dagh van 't maecken van de nieuwe Nominatie / tot Jaer-gelt gehouden zijn te betalen eene gulden / ende die voor / of op den dagh voor 't maecken van de Nominatie niet betaeldt / ſal verballen in dubbelt gelt / tot twee gulden / ende noch niet betalende / dat als dan de voorſz penningen paratelijck by Gilde-meeſters / geaſſiſteert met haren Bode / ſal werden ge-executeert aen den onwilligen Betaelder ſijn gereetſte Goederen die hy in ſijn Huys of op ſijn Wal heeft ſtaende.

V.

Den eenen Baes ſal den anderen Baes ſijn Knechts ofte Dagh-huyrders tegen 't aenſtaende Jaer wel mogen huyren / maer ſullen de Knechts of Dagh-huyrders verplight ende verbonden blijven / haren dienſt voor dat Jaer voort uyt te dienen / daer ſy by eenigh Baes of Brouw zijn / het welck oock plaets ſal hebben van de Droogh-maeckers in de Pannebackeryen / ende van de Onder-Baſen in reguarde van de Steenplaetſen / op een boete van thien gulden / by de Baſen te verbeuren.

VI.

Welcke boeten in reguard van de Bazen of Brouwen ſullen werden geinnet als vooren / ende in reguard van den Voorman / Knechts / Dach-huyrders / Drooghmaeckers ende Onder-Baſen van de Steen-plaetſen / dat die ſullen verbeuren vijf gulden / ende gekort en ingehouden werden van haer verdiende Loon / en verſteecken weſen van haer voorder werck / maer die kleyne Loon verdienen / dat ſoodanige boeten werden gelaten / ter diſcretie van Deecken en Hooftmans.

VII.

Soo eenigh Knecht / Drooghmaecker / Dagh-huyrder / ende Onder-Baes sijn Werck ten genoegen van Baes of Vrouw niet wel quam te doen / soo sal soodanigen Baes de Gilde-meesters daer op mogen halen / ende de selve met meerderheyt van Stemmen verstaende dat't werck niet goedt en is / of wert gemaekt / sal sulken Baes sodanigen / Knecht / Drooghmaecker / Dach-huyrder ende Onder-Baes mogen laten gaen / sonder eenigh vorder pretens voor Loon te betalen.

VIII.

Welck Articul oock plaets sal hebben in reguarde van de Knechts omtrent haer Basen / die mede by onlusten den Deecken ende Hooftmans sullen mogen versoecken / ende den Baes ongelijck werdende gegeven / dat de Knechts / Drooghmaeckers ende Onder-Basen in haer werck rustelijck ende vredelijck sullen voortgaen.

IX.

In cas de Gildemeesters tot soodanigen saeck van Basen / Knechts / Dach-huyrders / Droogh-maeckers ende Onder-Basen versocht werden / sal den geenen die in't ongelijck wordt gestelt moeten betalen aen Deecken en Hooftmans voor haer vacatie ende versuym dertigh stuyvers / zijnde voor yeder thien stuyvers.

X.

't Geen op eenige saacken ofte geschillen / aengaende de onderhoudinge van dese Ordonnantie by den Deecken ende Hooftmans geoordeelt ende uytgesproocken wordt / sal by provisie moeten werden voldaen; met sulcken verstande nochtans / dat die geene die hen daer by gevoelen bezwaert te zijn / hem daer voor

voor den Gerechte deſer Stede ſal mogen beroepen / midts namptiſerende als vooren de boeten daer in hy gewesen ſal weſen ; ende ſoo indien 't Gerecht bevindt / by den Deecken ende Hooftmans wel geoordeelt te zijn / ende ſulcks qualijck geroepen / ſal ſoodanigen Beroeper noch in een boete werden gecondemneert ; maer ſoo haer Vonniſſe by 't Gerecht woordt te niet gedaen / ſoo ſal den Gecondemneerden ſijn penningen koſt en ſchadeloos werden gereſtitueert.

¶ I.

Niemandt ſal tot dit Gilde (om de voorſz Neringh te doen) werden ingenomen / of ſal ten behoeve van 't Gilde moeten betalen ſes gulden / ende ſigh voorts in alles reguleren nae den teneur ende inhoudt van deſe Ordonnantie of Gilde-Brief.

¶ II.

Welcke boeten ſullen werden verdeelt als volght ; te weten / twee derde-parten voor 't Gilde / ende een derde-part voor 't arme Gaſthuys deſer Stede.

¶ III.

Deecken ende Hooftmans / oordeelende ten goede van het Gilde dienſtigh te weſen een Vergaderingh van de Gildebroeders / ſullen de ſelve Gildebroeders by geſondtheydt / ende t'huys zijnde / moeten compareren / op een boete van ſes ſtuyvers / ten behoeve van 't Gilde / met verlies van haer Stem / ende te bzeden zijn met het gereſolveerde / dat de comparerende Gildebroeders concludeeren en beſlupten ; de boeten te innen als vooren.

¶ IV.

Den Deecken / Hooft-mans / of yemandt van de Gildebroeders komende te ſterven / ſoo ſullen alle de Gilde-broeders mede

mede ter begraeffenis moeten gaen / op de verbeurte van thien stuyvers / ten behoeve van 't gemeene Gilde / te innen als vooren.

XV.

Alle welke Articulen sullen moeten strecken en onderhouden worden / ongeprejudicieert 't Placaet van haer Edele Groot Mog. de Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt / op het Pan / Tichel ende Steen-backen ge-emaneert / waer nae alle de Gildebroeders haer beloven te reguleren.

XVI.

Dit alles te geduren tot kennelijcken wederseggen / houdende die van den Gerechte aen haer de interpretatie en verklaringh / midtsgaders de veranderingh / vermeerderingh ende verminderingh deser Poincten ende Articulen.

XVII.

Op alle 't welke versocht werdt de approbatie van Schout / Burgemeesteren en Schepenen voornoemt. Actum desen gearresteert ende onderteeckent by de Gilde-broeders den achtsten April 1687.

steen Jan Dircksz Verbaen.
pan Claes Feck.
steen Jan Jansz Schryeck.
pan Willem Schrick.
Willem Noppe.
steen Pieter Jansz Verbaen.
Cornelis Corssen Rast.
Dit Merck † gestelt by Claes Mooy.

Cornelis Lantsaet. pan
Gerrit vander Schroef.
Haesje Ploy.
Aert Knijf.
Jan Gijsen Plonijp 1 p pan
Jan Claessz Kamerick.
Harmen Rijniersz Hoppenbrouwer.
J. Vermy.

Wy

WY Schout, Burgemeeſteren ende Schepenen der Stede Woerden, verſocht zynde tot de approbatie van den voorſchreven geconcipieerden Gilde-Brief van 't Pan- ende Steen-backers Gilde, hebben naer ordinaire ſtijl den voorſchreven Gilde-Brief geapprobeert ende geratificeert, ſulcks Wy den ſelven approberen en ratificeren by deſen, midts dat Wy aen ons reſerveren de interpretatie van alle duyſterheden ende miſverſtanden, ende oock de ampliatie, vermeerderinge ende verminderinge, naer tijdts ende ſaecken gelegentheydt. Actum, ende deſen door Onſen Secretaris gedaen teeckenen, op den 10 April 1687.

J. Lomberſon.

In 's *Graven-Hage*, By *Jacobus Schertus*, woonende op het Binnen-Hof. Anno 1688.